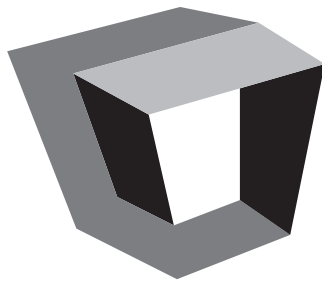

FSD2206

**Perhehaastattelut lasten kännykän
käytöstä 2001-2002**

Aineisto-opas

TIETOARKISTO

Tämän aineisto-oppaan viittaustiedot:

Perhehaastattelut lasten kännykän käytöstä 2001-2002 [aineisto-opas]. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [tuottaja ja jakaja], 2018.

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 2.0 (22.2.2011).

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Asiakaspalvelu:
asiakaspalvelu.fsd@uta.fi
040 190 1442

Palveluportaali Aila:
<https://services.fsd.uta.fi/>

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
<http://www.fsd.uta.fi/>

Lukijalle

Tämä aineisto-opas on osa Tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa FSD2206. Oppaan alussa on tiedot aineiston sisällöstä, aineiston rakenteesta ja keruusta sekä luettelo julkaisuista, joissa aineistoa on käytetty. Opas sisältää myös aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit, esimerkiksi mahdolliset haastattelukysymykset, kirjoitusohjeet, tutkimuskutsut, litterointiohjeet tai virikemateriaalit. Tekstiaineistoista mukana on usein lisäksi aineistonäyte, josta selviää esimerkiksi käytetty litterointitaso.

Liitteenä olevat aineistoon kuuluvat dokumentit on tarvittaessa anonymisoitu. Kaikki oppaan sisältämät aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit toimitetaan asiakkaalle aineiston latauksen yhteydessä myös erillisinä tiedostoina

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti. Malliviittaus:

Rautiainen, Pirjo (Tampereen yliopisto): Perhehaastattelut lasten kännykän käytöstä 2001-2002 [sähköinen tietoaineisto]. Versio 2.0 (2011-02-22). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD2206>

Tietoarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa. Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

Sisältö

1	Aineiston kuvailu	1
1.1	Aineiston otsikot ja datan versio	1
1.2	Sisällön kuvaus	1
1.3	Aineiston rakenne ja keruu	3
1.4	Aineiston käyttö	3
A	Haastattelukysymykset	7
B	Haastattelukysymykset	15
C	Aineistonäyte	21

Luku 1

Aineiston kuvailu

1.1 Aineiston otsikot ja datan versio

Aineiston nimi: Perhehaastattelut lasten kännykän käytöstä 2001-2002

Aineiston nimi englanniksi: Family Interviews on Children's Mobile Phone Use 2001-2002

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 2.0 (22.2.2011).

1.2 Sisällön kuvaus

Tekijät

Rautiainen, Pirjo (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus)

Partanen, Marianne

Malinen, Sanna

Utriainen, Anu

Aineiston tekijänoikeudet

Tietoarkiston ja aineiston luovuttajan tekemän sopimuksen mukaisesti.

Aineiston luovuttaja

Rautiainen, Pirjo (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus)

Aineisto luovutettu arkistoon

2.1.2006

Asiasanat

ikärajat; kuluttajakäyttäytyminen; lapset; matkapuhelimet; operaattorit; perhe-elämä; rahankäyttö; tekstiviestit; televalvonta; tietokoneet; valvonta; viestintä

Tieteenala / Aihealue

OKM:n tieteenalaluokitus: humanistiset tieteet; yhteiskuntatieteet

CESSDAn luokitus: kulutus ja kuluttajakäyttäytyminen; lapset; sosiaalinen käyttäytyminen ja asenteet; tietoyhteiskunta

Sarjakuvaus

Tämä aineisto kuuluu sarjaan:

Nuoret toimijoina kommunikaatioteknologian murroksessa 1997-2002

Sarjaan kuuluvat aineistot piirtävät kuvaa matkapuhelinilmiön synnystä ja kehityksestä suomalaisnuorten, lasten ja perheiden keskuudessa. Sarja sisältää yhteensä yli kymmenen tuhatta sivua vaihtelevan mittaisia haastattelulitteraatteja. Haastateltavina on esimerkiksi perheitä, nuoria, myöhäisnuoria, seurustelevia nuoria sekä opettajia. Tutkimusten polttopisteessä olleiden matkapuhelinten käyttöön liittyvien kysymysten lisäksi, on haastatteluihin tallentunut läpileikkaus vuosituhannen vaihteen suomalaisen perheiden, lasten ja nuorten arkeen.

Aineistonkeruu aloitettiin vuonna 1997 Nokia Mobile Phonesin ja Telecom Finlandin rahoittamalla suomalaisten lasten ja nuorten matkaviestintää lähinnä perhekontekstissa tutkineella pilottiprojektilla, jota seurasivat Tekesin Tietoliikenteellä maailmalle (TLX) -ohjelmaan kuuluneet 1998-1999 Mobile Phone Culture of Children and Youth in Finland ja vuonna 2000 Everyday Life and Mobile Communication of the Finnish Youth and Families with Children-projektit. Vuonna 2002 tutkimusta jatkettiin Nokia Mobile Phonesin, Sonera Mobile Operationsin ja Tietoyhteiskuntainstituutin (ISI:n) rahoituksella. Tampereen yliopiston Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus (INSOC) toteutti vuonna 2001 yhdessä Nokia Mobile Phonesin ja Sonera Mobile Operationsin kanssa tutkimusprojektin Wireless Kids - International Research on Mobile Cultures of Adolescents, jonka tavoitteena oli tutkia alle 13-vuotiaiden lasten ja 13-18-vuotiaiden nuorten matkaviestintää mediaetnografisin menetelmin neljässä eri maassa.

Sisällön kuvaus

Tutkimuksessa on selvitetty erilaisten perheiden matkapuhelimen käyttöä. Aineistossa tarkastellaan kännykän merkityksiä ja rooleja lasten ja vanhempien arjessa. Aineisto koostuu 33 haastattelusta, jotka on tehty vuonna 2001 ja 2002 eri puolilla Suomea.

Koko aineisto on yhteismitaltaan noin 687 sivua, yksi haastattelu on pituudeltaan keskimäärin 25 sivua. Useimmissa haastatteluissa on haastateltu sekä vanhempia että lapsia. Joitakin perheitä on haastateltu myös myöhempänä tutkimusajankohtana.

Haastatteluissa keskusteltiin laajasti kännykän käyttökulttuurista. Haastateltavat kertoivat myös vapaasti perheestään, ystävistään, työstään ja harrastuksistaan, minkä yhteyteen kännykän käyttöä koskevat kysymykset usein kytkeytyivät. Kysymyksiä ovat olleet mm.: milloin kännykkä on otettu käyttöön perheessä, millainen osto- ja käyttöönottoprosessi oli, milloin pitää kännykkää mukana ja minkälaisia hyötyjä ja haittoja lasten matkaviestintään liittyy. Lisäksi on käsitelty sellaisia aiheita kuin kännykän käytön alaikäraja, lapsen matkapuhelimeen toivotut erityisominaisuudet, lapsen kännykän käytön kontrollointi sekä ympäristön suhtautuminen lapsen kännykän käyttöön.

1.3 Aineiston rakenne ja keruu

Maa: Suomi

Kohdealue: Suomi

Havainto/aineistoyksikkötyyppi: Henkilö, Perhe

Perusjoukko/otos: Matkapuhelimia käyttävät vanhemmat ja lapset eri puolilla Suomea

Aineistonkeruun ajankohta: 2001 – 2002

Kerääjät: Malinen, Sanna (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus); Partanen, Marianne (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus); Oksman, Virpi (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus); Rautiainen, Pirjo (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus); Utriainen, Anu (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus)

Aineistonkeruun tekniikka: Kasvokkainen haastattelu

Keruuväline tai -ohje: Haastatteluteemat tai haastattelurunko

Aineiston ajallinen kattavuus: 2001 – 2002

Tutkimuksen aikaulottuvuus: Pitkittäisaineisto: trendi/toistuva poikkileikkausaineisto

Havainto/aineistoyksiköiden valinta: Ei-todennäköisyysotanta: itsestään muotoutunut näyte

Ei-todennäköisyysotanta: osallistuja-avusteinen poiminta

Haastateltavia etsittiin lehti-ilmoituksin, koulujen kautta, päiväkodeista, Internetin postituslistoilla ja lumipallotekniikalla. Haastatteluja tehtiin eri puolilla Suomea kaupungeissa, taajamissa ja maaseudulla.

Aineiston määrä: 33 haastattelua rtf-tiedostona, yhteensä noin 687 sivua tekstiä. Lisäksi rtf-tiedostoista tuotetut html-tiedostot.

1.4 Aineiston käyttö

Aineiston käytössä huomioitavaa

Haastattelut on tutkimushankkeessa kirjoitettu elektroniseen muotoon ja arkistoinnin yhteydessä ne on anonymisoitu.

Aineistoon liittyviä julkaisuja ei ole eritelty. Julkaisulista koskee kaikkia Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskuksen matkaviestintätutkimushankkeen aineistoja (FSD2206, FSD2205, FSD2204, FSD2203, FSD2199, FSD2198, FSD2197, FSD2196, FSD2195, FSD2194, FSD2193, FSD2182, FSD2171, FSD2144, FSD2142, FSD2141).

Julkaisut

Kasesniemi, Eija-Liisa & Rautiainen, Pirjo (2001). *Kännyssä piilevät sanomat. Nuoret, väline ja viesti*. Tampere: Tampere University Press.

Kasesniemi, Eija-Liisa & Rautiainen, Pirjo (2002). Mobile communication of children and teenagers in Finland. Teoksessa: *Perpetual Contact. Mobile communication, Private Talk and Public Performance* (eds. James Katz & Mark Aakhus), 200-220. Cambridge: Cambridge University Press.

Oksman, Virpi (2010). *The mobile phone: A medium in itself*. VTT Publications 737. Helsinki: Valtion teknillinen tutkimuskeskus VTT.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2001). "Se on sitä nykypäivää". *Matkaviestintä lasten ja nuorten tietoyhteiskuntana*. Teoksessa: *Lasten tietoyhteiskunta* (toim. Marjatta Kangassalo & Juha Suoranta), 60-71. Tampere: Tampere University Press.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2002). "Den är hela livet i min hand". *Mobilkommunikation, familj och kön*. NIKK magasin; 2. Nordic Institute for Women's Studies and Gender Research.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2002). *Toda mi vida en la palma de mi mano. La comunicación móvil en la vida diaria de niños y adolescentes de Finlandia*. *Juventud y teléfonos móviles*. Revista de estudios de juventud (57), 25-33. Madrid: Instituto de la Juventud Redacción.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2003). *Extension of the hand: Childrens's and teenagers relationship with the mobile phone in Finland*. In: *Mediating the Human Body. Technology, Communication and Fashion* (eds. Leopoldina Fortunati & James Katz & Raimonda Riccini), 130-141. Lawrence Erlbaum Associates, Inc Publishers.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2003). *Il prolungamento della mano. Il rapporto di bambini e adolescenti coi cellulare in Finlandia*. In: *Corpo futuro. Il corpo umano tra technologie, comunicazione e moda* (eds. Leopoldina Fortunati & James Katz & Raimonda Riccini), 144-155. Collana di sociologia. Milano: FrancoAngeli.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2003). "Perhaps it is a body part". *How the mobile phone became an organic part of everyday lives of Finnish children and adolescents*. In: *Machines that Become Us* (ed. James Katz), 293-308. New Brunswick: Transaction Publishers.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2003). "That's modern life for you". *Mobile communication in everyday life of children and teenagers in Finland*. *Acta Ethnographica Hungarica* 48(1-2), 149-159.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2005). *Mobile Kommunikation und Senioren im hoch technisierten Finnland*. In: *Mobile Kommunikation - Perspektiven und Forschungsfelder* (eds. Joachim R. Höflich & Julian Gebhardt), 179-199. Berlin: Peter Lang.

Rautiainen, Pirjo (2001). 'Kentän' ja 'toisen' kohtaaminen. *Kokemuksia kenttätöistä intiaani-reservaatissa*. *Elore* 8(1). Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry.

Rautiainen, Pirjo (2002). Antropologin kenttä ja työ - nojatuolista norsunluutorniin? Kulttuuriantropologin työn pohdintaa kahden kenttätyökokemuksen perusteella. *Etnologiatieteiden tutkimuksia*; 41. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. Kulttuuriantropologian pro gradu -tutkielma.

Rautiainen, Pirjo (2003). "Ei siitä mitään infoähkyä tule- Katsaus nuorten mediakulttuuriin. *Kirjastolehti*; 4. Suomen kirjastoseura.

Rautiainen, Pirjo (2005). *Mobile Youth in the Information Society. New Media as Symbols of the Individual and the Community*. In: *eCity - Analyzing the efforts to generate local dynamism in the City of Tampere* (eds. Antti Kasvio & Ari-Veikko Anttiroiko), 565-587. Tampere: Tampere University Press.

Rautiainen, Pirjo (2005). Romance and everyday work, the two sides of fieldwork - a challenge for the anthropologist. *Ethnologia Fennica*, 25-33. *Finnish Studies in Ethnology*. Jyväskylä: Kopijyvä.

Rautiainen, Pirjo (2005). "Se on semmoinen taskussa kulkeva kaveri". Katsaus lasten ja nuorten kännykkäkulttuuriin. *Peili: elokuva- ja televisiokasvatuslehti*; 2. Elokuv- ja televisiokasvatuksen keskus ETKK ry.

Ajantasainen julkaisuluettelo aineiston kuvailun yhteydessä osoitteessa

<https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD2206>

Aineiston sijainti

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto

Käyttöoikeudet

Aineisto on käytettävissä (B) tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.

Liite A

Haastattelukysymykset

FSD2206 PERHEHAASTATTELUT LASTEN KÄNNYKÄN KÄYTÖSTÄ 2001-2002

FSD2206 FAMILY INTERVIEWS ON CHILDREN'S MOBILE PHONE USE 2001-2002

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

---

0. PERHEKULTTUURI

Perheen taustatiedot

- vanhempien ammatit ja työllisyystilanne, ts. perheen varallisuus (kulutustottumukset)
- asuinpaikka
- lasten lukumäärä
- perheen matkapuhelinten lukumäärä ja käyttökokemus
- perheen lasten matkapuhelinten lukumäärä ja käyttökokemus

Perheen elämäntapa

- Miten perheenne lastenhoito on järjestetty?
- Onko lapsi koulun jälkeen yksin kotona?
- Millaisia harrastuksia perheellä on?
- Kuinka paljon vanhempien työ heijastuu perhe-elämäänne esim. ajankäytössä?
- Kumman vanhemman ajankäyttö (työ, vapaa-aika) vaikuttaa enemmän perhe-elämään ja elämänrytmiin?
- Kuinka paljon ja miten perhe pitää yhteyttä sukuun ja tuttaviiin?

1. HANKINTA

Kauanko olette itse käyttäneet matkapuhelinta?

Millainen matkapuhelin teillä nyt on?

Kuinka monta matkapuhelinta teillä on ollut?

Miksi perheessä on lankaliittymä vielä? Tai miksi ei ole?

Mikä on lankapuhelimen rooli perheessä?

Aikooko luopua? Miksi aikoo? Miksi ei?

(Onko tietokone? Internet? ISDN? Aikooko hankkia netin?)

Miksi te hankitte itsellenne matkapuhelimen?

Mikä liittymätyyppi teillä on?

Mitä lisäpalveluja teillä on? Mitä niistä käytätte?

(Onko avioeroperheillä erityistarpeita liittymän tai palvelujen suhteen? Kenen välistä viestintää yksinhuoltaja/uusioperheessä on?)

Jos yrityksen liittymä: Kuinka kauan on käyttänyt työliittymää ja omaa liittymää?

Mitkä ehdot? (saako käyttää niin paljon kuin haluaa esim. 100 mk:lla kuussa?)

Onko lapsi käyttänyt aiemmin jompaa kumpaa vanhemman liittymää?

Käyttääkö nyt kun on oma puhelin?

Minkä ikäisen lapsen käyttöön voi mielestänne hankkia matkapuhelimen (yleisesti)? Mihin asettamanne ikäraja perustuu?

Mikä johti siihen, että lapsi sai oman matkapuhelimen?

Onko olemassa jokin ehdoton ikä, jota nuoremmalle matkapuhelinta ei tulisi hankkia?

Jos perheessä useampi lapsi, kenelle lapsista puhelin? Miksi? Onko ”kierrätystä” tai yhteiskäyttöä?

Miksi tietty puhelinmerkki, -malli, lisävarusteet (miksi, mistä, milloin)?

Miksi tietty operaattori, liittymä, palvelut (miksi, mistä, milloin)?

Jos työn puolesta vanhemmalla esim. Sonera, onko lapsellakin automaattisesti sama?

Kuinka paljon lapsella vaikutusta matkapuhelimen, operaattorin ja liittymän valinnassa? (Vrt. nuorten painostus siihen, mikä kavereilla on), Kuinka monella lapsen kaverilla on kännykkä?

Onko harkittu city-kännykkää? Miksi/ Miksi ei?

Naapureiden, sukulaisten, tuttujen vaikutus? Mainonta?

Hintojen merkitys?

Ovatko (lasten) liittymät äidin vai isän nimissä?

Kumpi tekee päätökset matkapuhelimen, operaattorin, liittymän ja palveluiden suhteen? (vrt. Perhesopimukset ovat yleensä miesten nimissä)

Miten ympäristö reagoi kun matkapuhelin oli ostettu?

Millaista palautetta saavat nyt, kun ovat käyttäneet jo jonkun aikaa?

Matkapuhelin- ja operaattorimielikuvat?

2. UUSMEDIA- JA TEKNOLOGIASUHDE

Mitä medioita lapsi käyttää: mitä asioita niiden kautta seuraa? (Mikä on tärkein viestintäväline? Miksi?)

(Kunkin viestintävälineen oma ”profiili”)

Minkä ikäisenä lapsi oppi käyttämään tietokonetta?

Tietokonehistoria: mitä teki ensin – mitä tekee nyt?

Kuka opetti? Onko perhessä joku eksperti?

Miten ylipäänsä vanhempi/lapsi suhtautuu tietokoneisiin?

Miten vanhempi/lapsi suhtautuu yleensä teknologian kehitykseen? Mikä on hyvää teknologiaa?

Pelit?

Internet?

Millä sivuilla käy säännöllisesti? Chat, IRC, ICQ

Onko lapsella/perheellä omat kotisivut?

Jos on, kuvaile. (Pyydä osoite!)

Tv-chat

Viestimiin liittyvä tapakulttuuri: millaisia normeja ja merkityksiä

Mitkä asiat: IRC, chat, sähköposti, tekstiviesti, puhelu, kasvokkain?

Onko perheellä viestimiin liittyviä tapoja, joita ulkopuoliset eivät tiedä (esim. hälärit)?
Liittyykö jokin viestintätapa enemmän perheeseen, vapaa-aikaan, huvitteluun kuin virallisten asioiden hoitoon?

Mitä mieltä olet ”teknologisesta” lukutaidosta?
(Informaatiotulva/infoähky)

3. KÄYTTÖ

Minkä ikäisenä lapsi on saanut itsenäisesti käyttää matkapuhelinta? Miksi juuri sen ikäisenä?
Milloin lapselle on syntynyt oma-aloitteinen halu matkaviestintään (viestintämotiivit)?
Millaista lapsen matkapuhelimen käyttö oli alussa, millaista se on nyt (muutokset)?
Kuka perheessä soittaa kenelle?

Kuinka usein lapsi on yhteydessä kännykällä vanhempiin, sisaruksiin?
tapaa sukulaisia, erityisesti isovanhempia?
soittaa heille/kuinka usein haluaisi soittaa?
tapaa ystäviään? Kuinka usein soittaa heille?

Millaisia lapsi soittaa perheen sisällä (soittaako ”mitä kuuluu” –puheluja, vai pitääkö aina olla tärkeää asiaa; onko ”juttelupuheluita” vanhemmille?)
Millaisista asioista vanhemmat ja lapset soittelevat toisilleen? Onko niissä eroa?
Ovatko vanhemmat pyrkineet rajoittamaan em. puheluja?

Millaisia puheluja lapsi soittaa sukulaisille, ystävilleen? (Soittaako ”mitä kuuluu” –puheluja, vai pitääkö aina olla tärkeää asiaa; erityisesti kiinnostaa: missä iässä ”juttelupuhelut” kavereille alkavat?) (arkipäivän tiedonhankinta)

Soittaako lapsi merkkipuheluita/ pilareita? Kenelle, milloin, miksi?

Käyttävätkö lapsi tekstiviestiä? Kuinka usein? (Tarkasti tekstiviestin edut ja haitat!)
Minkä ikäisenä osannut/ saanut itsenäisesti laittaa tekstiviestin? Miksi juuri sen ikäisenä?
Milloin ja missä tilanteessa tekstiviesti on parempi? Milloin puhelu? Ovatko esimerkiksi vanhemmat opettaneet sääntöjä tai ohjanneet, milloin SMS, milloin puhelu? (SMS vs audio-tematiikka kiinnostaa!)
Tarve ryhmätekstiviesteihin perheessä, ystäväpiirissä? (erityisesti: minkä ikäisenä ystäväryhmäviestit alkaisivat olla tarpeellisia)

Mihin aikaan lapsi käyttää eniten matkapuhelintaan? Arki? Viikonloppu? Loma-ajat?
Vuorokaudenajan mukaan?

Kuvan, äänen, tekstin merkitys viestinnässä; onko lapsi kiinnostunut erityisesti esim. kuvallisesta, kirjallisesta tai oraalista viestinnästä?
Mikä kiinnostaa? Miten se näkyy lapsen elämässä? Kirjoittaako hän mielellään? Piirtääkö tai puhuuko mielummin? Milloin kiinnostus alkoi? Kuinka paljon lapsi (osaa) kirjoittaa/ lukea/ puhua? Näkökö tämä lapsen matkaviestinnässä?

Muut mediat perheen sisällä: sähköposti, chat (esimerkiksi työmatkoilta)?

Käyttävätkö lapset leikeissään puhelinta: mikä rooli?

4. KULJETTAMINEN

Saako lapsi kuljettaa matkapuhelinta kodin ulkopuolella? Minkä ikäisestä asti? Milloin ja mihin saa? Milloin ja mihin ei saa? Erityisesti: saako/ haluaisiko viedä kouluun? Miksi? Miksi ei?

Entä mitä muita esineitä saa viedä kodin ulkopuolelle, esimerkiksi Game Boy, kello, korvalappustereot? Kouluun? Tarhaan (esimerkiksi lelupäivänä)?

Miten lapsi kuljettaa puhelinta mukanaan?

Voisitteko ajatella, että lapsi kuljettaisi sitä vyölaukun tapaisessa asusteessa?

5. KONTROLLI

Kumpi vanhemmista maksaa laskun? Miten käyttökulut jaetaan vai jaetaanko ollenkaan? Joutuuko lapsi tekemään jotain kulujen eteen?

Paljonko laskusta:

- soittoja ja tekstiviestejä vanhemmalta lapselle? (vanhemman laskusta)

- soittoja ja tekstiviestejä lapselta vanhemmille? (lapsen laskusta)

- paljonko palveluja?

Miten seuraavat puhelinlaskun kehittymistä? Saldotiedustelu? Saldomuistutus? Saldoraja?

Oma moraalinen raja?

Kuinka tarkat käytösäännöt olivat aluksi? Mitä sovittiin? Onko tapahtunut muutoksia?

Kumpi, äiti vai isä, kontrolloi enemmän lapsensa puhelimen käyttöä?

Kumpi kantaa enemmän vastuuta lapsen puhelimen käytöstä?

6. PALVELUT JA PALVELUPAKETIT

Saako lapsi käyttää sisältöpalveluita (esim. tekstiviestipalveluja)? Onko käyttänyt? Mitä käyttää? Tietääkö vanhemmat/lapset niistä? Mitä kivaa/hyötyä omalle perheelle?

Käyttääkö lapsi Internetiä?

Haluavatko vanhemmat tukea lapsen nettiharrastusta? Mitä kannattavat/ vastustavat?

Miltä tuntuisi, jos perheen liittymiä voisi hallita netin kautta? Esimerkiksi päivittää rajoituksia? Ajatukset turvallisuudesta? Pysyisivätkö salasanat vain vanhempien tiedossa?

Lasten asenne kontrolliin?

Mitä mieltä perhe on matkapuhelimen ja internetin käytön yhdistämisestä?

Minkä ikäisenä lapsi tarvitsee minkäkin verran numeroita? 5/7/10/12-vuotiaana? (Puhelurajoitukset)

Onko lapsen puhelin joskus kadonnut tai varastettu? Millaisessa tilanteessa? Asenne: syntykö tilanteesta ”kohtaus” vai ohitetaanko olankohautuksella?

Onko vakuutus lapsen matkapuhelimelle tarpeellinen?

Onko puhelin rikkoutunut? Millaisessa tilanteessa? Mitä puhelimen pitää kestää?

Mitä lapsi itse/vanhemmat ajattelevat siitä, että lapsille ja nuorille mainostetaan tuotteita? Paheksutaako se, että markkinoidaan suoraan? (lapsiin ja nuoriin vaikuttaminen, lapset ja nuoret kuluttajina)

Kuinka paljon lapsi soittelee omasta lähipiiristä (esim. kotikunnasta)? Kuinka paljon muualta (esim. kesämökiltä, toisen vanhemman luota)?

Onko tarvetta perheneuvottelu-puhelulle? Olisiko kiva saada koko perhe linjalle samaan aikaan?

Mitä lisäpalveluja tarvittaisiin lasten liittymään?

7. VISIOT

Mitä positiivista lasten matkaviestintään liittyy?

Mitä negatiivista lasten matkaviestintään liittyy? Tuoko liikaa vastuuta lapsille? Tuleeko lapsista uusavuttomia, kun puhelin mahdollistaa jatkuvan yhteyden vanhempiin (”vrt puhelinterrori”)?

Onko lapsen ja vanhempien asenteissa matkaviestintään tapahtunut muutoksia lapsen matkapuhelimen käytön aikana? Jos on, millaisia?

Tuomitsevatko vanhemmat (erityisesti äidit) matkapuhelimen lapsella? Löytyykö taustalta vielä ajatuksia, että kännykällä yritetään korvata todellista läsnäoloa?

- Onko perheessä kännyköiden suhteen sukupuolieroja? Suhtautumisessa? Käyttämässä? Suhteessa lapsen matkaviestintään? Jos on, miksi eroja?

- Kumpi ”organisoii” enemmän perheen elämää? Muutoin? Matkaviestinnällä?

(Miksi äiti mahdollisesti kommunikoi enemmän, miksi isä mahdollisesti ”huoltaa” enemmän matkapuhelinpuolta)

- Onko matkapuhelimessa/palveluissa jotain vaikeaa?

Millainen lapsen matkapuhelimen pitäisi olla?

- ulkonäkö

- toiminnot (esim. yksi näppäin/ toiminto vrt. nykyinen menupohjainen)

- musiikki? Internet? vastaaja? äänitysmahdollisuus?

- pelit: asenteet:

▪ Pelaatko ylipäänsä pelejä yhdessä vai yksin (siis muitakin kuin kännykkäpelejä)?

▪ Miten suhtautuu pelaamiseen? Voiko pelaaminen olla opettavaista? Asenteet!

- Hintaa?

Paikantaminen?

Väärinkäytön mahdollisuudet?

Lasten jäynät? Kiusaisivatko kaverit?

Eettisyys: Lapsen oikeusturva, ihmisoikeudet? Isoveli valvoo? Operaattorin rooli – operaattorilla tietoa lasten liikkumisesta.

Millainen lapsen liittymän pitäisi olla?

Mitä palveluja?

Mitä olette valmiita maksamaan niistä?

Mitä mieltä siitä, että perheellä olisi ”kollektiivinen matkapuhelin” eli yksi yhteinen kännykkänumero ja monta kännykkää (ts. tavallaan yksi kotinumero)?

Millaisia välineitä perheet oikeasti tarvitsevat keskinäiseen viestintäänsä? Mikä on tällä hetkellä hyvä tapa pitää yhteyttä? Mikä olisi hyvä tapa? Onko kännykkä oikea väline kommunikaatioon vai voisiko kuvitella että olisi joku täysin uusi kommunikaatiolaite?

Vastaako kännykkä kaikkiin tarpeisiin? Tarve ryhmäkommunikaatioon, esim. sama viesti kaikille perheenjäsenille?

Matkaviestinnässä tapahtuva muutos iän mukaan, jos ollut jo pidempään. Mitä muutoksia luulette tapahtuvan tulevaisuudessa?

Liite B

Haastattelukysymykset

FSD2206 PERHEHAASTATTELUT LASTEN KÄNNYKÄN KÄYTÖSTÄ 2001-2002

FSD2206 FAMILY INTERVIEWS ON CHILDREN'S MOBILE PHONE USE 2001-2002

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

KYSYMYSRUNKO LAPSILLE 26.10.2001

1. TAUSTA

Minkä ikäinen, millä luokalla?

Harrastukset?

Ajankäyttö tarhan/koulun, harrastusten ja kodin välillä?

Mitä teet kotona? (esim. pelaako, viihtyykö yksin, yhdessä?)

Ketä kavereita sinulla on? Mitä teette yhdessä? Vaihtuvatko kaverit usein?

2. HANKINTA

Minkä ikäisenä olet saanut itsenäisesti käyttää matkapuhelinta?

Hankintaprosessi:

Oliko puhelin lahja? Olitko pyytänyt? Uusi vai vanhempien/sisarusten vanha?

Merkki? Malli? Miksi? Mitä mieltä siitä?

Kuka vaikutti eniten siihen minkä merkinen ja mallinen puhelimesi on?

Liittymän hankinta: Mikä operaattori, mikä liittymä, mitkä palvelut? Miksi? Kuka vaikutti?

Kuinka opit käyttämään matkapuhelimia/juuri omaa matkapuhelintasi? Opettiko joku vai opitko itseksesi yrityksen ja erehdyksen kautta?

Mikä puhelimen käyttämisessä on helppoa, mikä vaikeaa?

Onko helppoa/vaikeaa käyttää menu-pohjaista tai ikonipohjaista systeemiä (kuvaile tarvittaessa)?

Haluaisitko mieluummin, että jokaisella toiminnolla olisi oma näppäin?

Kuinka tarkat käytösäännöt olivat aluksi? Mitä sovittiin ja kenen kanssa? Onko tapahtunut muutoksia? Käyttäminen? Laskut? Seuraatko omia laskujasi?

(Kuinka paljon lapsi tuntee terminologiaa; esim. operaattori, liittymä, Sonera jne. Tarkkaile mitä termejä käyttää; esim. viestaila, tekstata jne)

Mielipiteet ja mielikuvat matkapuhelimista ja operaattoreista

3. UUSMEDIA- JA TEKNOLOGIASUHDE

Mitä medioita käytät: mitä asioita niiden kautta seuraa? Mikä on tärkein viestintäväline?

Miksi?

Kuvaile media/teknologiapäiväsi

(Kunkin viestintävälineen oma ”profiili”)

Minkä ikäisenä opit käyttämään tietokonetta?

Tietokonehistoria: mitä teit ensin – mitä teet nyt?

Kuka opetti? Onko perhe/kaveripiirissä joku ekspertti?
Mitä osaat? Mitä haluaisit oppia?

Miten ylipäänsä suhtaudut tietokoneisiin?
Miten suhtaudut teknologian kehitykseen? Mikä on hyvää teknologiaa?

Pelit?

Internet?
Millä sivuilla käy säännöllisesti? Chat, IRC, ICQ

Onko sinulla omat kotisivut?
Jos on, kuvaile. Päivitätkö? (Pyydä osoite!)

Tv-chat

Viestimiin liittyvä tapakulttuuri: millaisia normeja ja merkityksiä
Mitkä asiat: IRC, chat, sähköposti, tekstiviesti, puhelu, kasvokkain?
Onko sinulla/kaveripiirilläsi/perheelläsi viestimiin liittyviä tapoja, joita
ulkopuoliset eivät tiedä (esim häärit)?
Liittyykö jokin viestintätapa enemmän perheeseen, vapaa-aikaan, huvitteluun ja
kaveriviestintään?

”Teknologisen lukutaito”?
(Informaatiotulva/infoähky)

4. KÄYTTÖ

Muistatko kenelle soitit viimeksi? Kuvaile puhelua: kenelle, mistä juttelitte? (yritä saada kuvailemaan kännykkätilannetta) Kännykkäpäiväsi?

Kuinka monella ystävälläsi on kännykkä?
Kuinka usein tapaavat ystäviäsi? Kuinka usein olet heihin yhteydessä kännykällä/kuinka usein haluaisit olla? (ovatko vanhemmat rajoittaneet?)
Millaisia puheluita soitat ystävillesi?

Kuinka usein olet yhteydessä kännykällä vanhempiisi, sisaruksiisi?
Millaisia puheluita soitat kännykällä perheellesi? (soitatko ”mitä kuuluu” –puheluita, vai pitääkö aina olla tärkeää asiaa; onko ”juttelupuheluita” vanhemmille?)

Kuinka usein tapaavat sukulaisia, erityisesti isovanhempia? Kuinka usein soitat heille/kuinka usein haluaisit soittaa?
Millaisia puheluita soitat kännykällä sukulaisille? (soitatko ”mitä kuuluu” –puheluita, vai pitääkö aina olla tärkeää asiaa; onko ”juttelupuheluita”?)

Käytätkö lankapuhelinta? Kenelle tai missä tilanteessa? Mitä vanhemmat sanovat lankapuhelimen käytöstä?

Käytätkö tekstiviestiä?

Kuinka usein käytät tekstiviestiä? (Tarkasti tekstiviestin edut ja haitat!)

Minkä ikäisenä saanut itsenäisesti laittaa tekstiviestin? Miksi juuri sen ikäisenä?

Kumpi on kivempi, tekstiviesti vai puhelu?

Milloin ja missä tilanteessa tekstiviesti on parempi? Milloin puhelu? Ovatko esimerkiksi vanhemmat opettaneet sääntöjä tai ohjanneet, milloin SMS, milloin puhelu? (SMS vs audio-tematiikka kiinnostaa!)

Soitatko useammin vai lähetätkö useammin tekstiviestejä?

Olisiko kiva laittaa ryhmätekstiviestejä perheelle, ystäväville? (erityisesti: minkä ikäisenä kaveriryhmäviestit alkaisivat olla tarpeellisia)

Olisiko kiva jos perheen/kavereiden kanssa voisi puhua samaan aikaan (vrt.perheneuvottelu)

Mihin aikaan? Vuorokauden mukaan (aamu, päivä, ilta, yö)? Viikonpäivän mukaan (arki vs. viikonloppu)?

Pidätkö esimerkiksi piirtämisestä, kirjoittamisesta? Mikä on kivointa? Mikä kiinnostaa? (Kuvan, äänen, tekstin merkitys viestinnässä.)

Soitatko pilareita? Kenelle, milloin, miksi?

Käytätkö jotain palveluja (tekstiviestipalvelut, näytä tai ehdota)? Miksi? Tietääkö vanhemmat siitä? Mitä kivaa/hyötyä niistä on? Mitä palveluita toivoisit?

Käytätkö Internetiä?

Mitä vanhemmat sanovat nettiharrastuksesta?

Mitä mieltä olet matkapuhelimen ja Internetin käytön yhdistämisestä?

Onko puhelimesi tippunut, särkynyt, varastettu? Miltä tuntui?

Pelkäätkö varastamista? (stressaako?)

Lainaako puhelintaan? Antaako kavereiden pelata? Soittaa?

Onko puhelin mukana leikeissä: sen rooli?

5. KUJETTAMINEN

Saatko kuljettaa matkapuhelinta kodin ulkopuolella? Minkä ikäisestä asti? Milloin ja mihin saat? Milloin ja mihin et saa? Erityisesti: saatko/haluaisitko viedä kouluun? Miksi? Miksi ei?

Entä mitä muita esineitä saat viedä kodin ulkopuolelle, esimerkiksi Game Boy, kello, korvalappustereot? Kouluun? Tarhaan (esimerkiksi lelupäivänä)?

Kuinka kuljetat puhelinta mukanasasi?

6. VISIOT

Mistä puhelinmerkeistä ja malleista pidät eniten?

Jos saisit suunnitella oman kännykkäsi niin miltä se näyttäisi? (piirtäminen ja selostus: mitä kaikkea keksimälläni kännykällä voi tehdä)

Mitä toimintoja puhelimessasi pitäisi olla?

Teetkö puhelimestasi ”näköisesi” ts. koristeletko mitenkään, laitatko nimesi, nimikirjaimesi esim. tarroin? Haluaisitko tehdä niin/saatko tehdä niin? Miten tekisit sen mieluiten? (personointi!)

Mitä ajattelet esimerkiksi seuraavista materiaaleista matkapuhelimessa: puu, muovi, metalli, kangas, karva?

Pitäisikö puhelimesta olla nimesi ja puhelinnumerosi?

Onko sinulla lempinimeä matkapuhelimille yleensä tai juuri omalle puhelimellesi?

(Olemassa olevista/tulevaisuuden tuotteista esim:)

Haluaisitko kuunnella matkapuhelimellasi musiikkia?

Haluaisitko Internetin matkapuhelimeesi?

Haluaisitko matkapuhelimeesi vastaajan?

Haluaisitko, että matkapuhelimesi tunnistaisi äänesi? (tunnistin)

Haluaisitko äänittää puhettasi, puheluitasi, muiden puhetta matkapuhelimella?

Mikä näistä edellämainituista ominaisuuksista on kaikista mielenkiintoisin?

Paljonko voisit maksaa ekstraa siitä ominaisuudesta (l. paljonko luulet että vanhempasi suostuisivat maksamaan?)

Paikantaminen:

Miltä tuntuisi, jos vanhemmat voisivat seurata kännykän avulla, missä olet ja missä liikut?

Olisiko se turvallisuutta vai ahdistusta lisäävää?

Millaisia pelejä haluaisit pelata matkapuhelimellasi? Onko nykyisessä? Pelaatko? Miksi? Miksi et?

Haluaisitko enemmän pelejä?

Millaisista peleistä pidät? Mistä et?

Sopiiko samanlaiset pelit tytöille ja pojille?

Jos infrapunamahdollisuus: Oletko käyttänyt infrapunaa pelataksesi yhdessä?

Pelaatko ylipäänsä pelejä yhdessä vai yksin (siis muitakin kuin kännykkäpelejä)?

Millaisia ”opetuksellisia” cd-rom/tietokone-pelejä olet pelannut? Pidätkö niistä? Millaisia ne ovat?

Miksi sinulla on hyvä olla kännykkä?

Miksi muilla ikäisilläsi on hyvä olla kännykkä?

Onko kännykässä jotain huonoa?

Liite C

Aineistonäyte

FSD2206 PERHEHAASTATTELUT LASTEN KÄNNYKÄN KÄYTÖSTÄ 2001-2002

FSD2206 FAMILY INTERVIEWS ON CHILDREN'S MOBILE PHONE USE 2001-2002

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Haastattelija: Marianne Partanen

Haastattelijan syntymävuosi: 1975

Haastattelun päivämäärä: 24.-25.11.2001

Haastateltavan sukupuoli: Äiti, Liisa, Johanna: Nainen, Juha: Mies

Haastateltavan asuinpaikka: kaupunkimainen kunta/Etelä-Suomen lääni

Haastateltava: Äiti (V1), Liisa (V2), Juha (V3), Johanna (V4)

Haastateltavan ikä:

Haastateltavan ammatti:

V1: Niin, että meillä ni lapset ei saa koskee kännyköihin, että lankapuhelimeen vaan vastaa, et jos oikeesti haluaa saada kiinni, ni sitte täytyy. Siinähan lapset voi sanoo, että on vaikka ollu poissa, että se kännykkähän jää aina, että kuka on soittanu tai sitte vähintään soittaa uuvestaan, että mulla kyl tulee aika paljo puhelui sitäki kautta. Niinpä.

H: Mitä eroa on kännykän ja puhelimen kautta tapahtuvassa viestinnässä?

V1: Tota mulle lanka on paljo virallisempi ja meille hankittiin tämä, ku muutettiin sillo aikanaa, ku mull aoli sillo just kännykkä, ni tota tavallaan tietokonetta tai jotain varte se ja siks se on ollu ihan hyvä. Sit se on oikeestaan, että lapset saa käyttää sitä, että jos niillä on asiaa, ni se saa soittaa sitte lankapuhelimesta, mut tota öö mul oli aluksi hirveen ehdoton tärkeä sääntö se, että toi kännykkä oli mun yksityispuhelin. Mä en antanu sitä yhtään minnekään, ku vaan ystäville, jopa koulukavereilla, mut se aiheutti ongelmia koulussa sitte, ku ne koulukavereil ei ollu mun. Elikkä se on laajentunu nyt sit muutaman vuoden sisällä, et nyt se on sit, se on sekottunu se, et mä hoidan sillä mun kaikki, hyvin paljon kaikki asiat sillä kännykälläki.

H: Miks se muuttu?

V1: Öö tota. Vaikee, vaikee sanoo. Enempi niin päin vois pohtia sitä, et miks se niin ku laajeni, että et mä nyt sit kuitenkin kaiken maailman yhdistysasioissa sun muussa. Kaikenlaisissa asioissa koulukaverit ja kaikki sai kiinni sit, et vaikka vois olettaa, että kännykkä aina saattaa tempuilla tai jotain, et siihen ei voi niin luottaa, mut siihen se sit on kääntyny.

H: Ootko tyytyväinen laitteeseen? Erikson on harvineinen

V1: Joo on. Sitä paitsi tota. En mä tiijä sillo, onks se sit se tekniikka vai mitä öö. Ei mul oo mitään pahaa sanottavaa. Akku on kerran vaihettu. Ja tota ei mitään, mitään, et kai se nyt viimesiään vetelee, että uus pitäis hankkia, mut kannattaa se puhuu loppuun asti. Edes ku kukaan noista lapsista ei oo sanonu ja ollu jonossa, että osta uus ja anna mulle. Ei ole.

H: Mikä on sun mielipide lapsista ja kännyköistä?

V1: Öö, jos on eletty ennenki ilman, niin miks ei selvittänytkin. Ainoo peruste sille on, et vanhemmat ei oo niin läsnä. Ei oo niin paljon kotona, ku ennen. Kotiäityis ja tälläne oli enne paljo yleisempää, mut sit mun mielestä se kännykän käyttö on aiheuttanu slelasii huonoii puolii esimerkiks se kynnyks ottaa yhteyttä vanhempiin on madaltunu ihan liian ales ja se häiritsee töissä olevien työrauhaa ja keskittymiskykyä ja meil on esimerkiks ollu sellane sääntö, että ku mähän olin tos töissäki ja mul oli nää koululaisetki, ni nää oli jopa päivät yksinään kesälomalla keskenään kotona. Iskä kävi vähä kattomassa sit aina, ni tota lapset ei saanu soittaa mulle töihin. Mulla oli siellä kännykkä, jollon mä omasta puhelimesta sillo siel työpaikalla soitin tiettyyn aikaan päivästä kysyin, onks kaikki hyvin ja sillo sai purkaa hetken mieltään, mut et sitte tota mul ei voinu kysyy.

